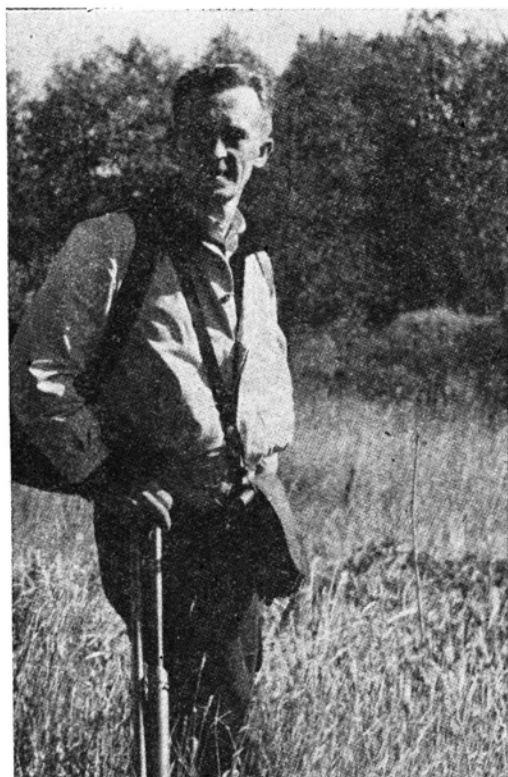

**PAMIĘCI DRA INŻ. STANISŁAWA WĄSA
(1924—1979)**

W dniu 5 czerwca 1979 r. zmarł dr nauk rolniczych Stanisław Wąs, wieloletni pracownik naukowy i dydaktyczny Zakładu Botaniki i Fizjologii Roślin Akademii Rolniczej we Wrocławiu, ceniony torfoznawca, bryolog i botanik, wychowawca wielu pokoleń młodzieży akademickiej, prawy i szlachetny człowiek.

Stanisław Wąs urodził się w dniu 10 maja 1924 r. w Chorzowie, w rodzinie śląskiego hutnika, w której przywiązanie do polskości, ideałów patriotycznych, tradycji powstań Śląskich były z pietyzmem kultywowane. Po ukończeniu szkoły podstawowej, rozpoczyna w roku 1938 naukę w Państwowym Gimnazjum i Li-

ceum Matematyczno-Przyrodniczym w Chorzowie. Wojna i okupacja, dla każdej polskiej rodziny na Górnym Śląsku, była okresem wyjątkowo ciężkim. Nieletni Stanisław Wąs zmuszony jest przerwać naukę i wysłany zostaje na przymusowe roboty w głąb Rzeszy. Po udanej ucieczce z robót, podejmuje pracę fizyczną w dzisiejszej Hucie Kościuszko w Chorzowie, gdzie wskutek wypadku przy pracy traci nogę. Po okresie leczenia, wobec trudnej sytuacji materialnej rodziny, podejmuje dalszą pracę fizyczną w laboratorium tejże huty.

Po wyzwoleniu kontynuuje przerwana naukę i w 1947 r. zdaje egzamin dojrzałości. Już w tym okresie ujawniają się Jego nieprzeciętne zdolności jako organizatora, działacza i społecznika, które później były mu tak pomocne w pracy dydaktycznej i wychowawczej z młodzieżą studencką. Po wyzwoleniu Chorzowa organizuje pierwszą drużynę, a następnie hufiec Związku Harcerstwa Polskiego, pełniąc funkcję drużynowego i sekretarza hufca, zabiega o sprzęt dla podopiecznych, prowadzi szkolenia, obozy. Jest pełen młodzieńczej energii, inwencji i optymizmu, które także w późniejszym okresie życia w czasie studiów, aktywnej pracy w „Bratniaku” a następnie w Zakładzie, promieniowały z Niego udzielając się otoczeniu.

Bezpośrednio po maturze, w 1947 r. podejmuje studia na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. W 1951 roku uzyskuje stopień magistra inżyniera rolnika ze specjalnością w zakresie limnologii i rybactwa. Pierwszą pracę rozpoczyna w Państwowym Gospodarstwie Rybackim w Chojnowie, wraca jednak w 1952 r. do macierzystej uczelni, gdzie na stanowisku starszego asystenta, a od 1954 r. adiunkta, pracuje naukowo w Zakładzie Botaniki Rolniczej, później Katedrze Botaniki Wyższej Szkoły Rolniczej.

W wiodącej tematyce badawczej Katedry, jaką była biologia torfów i torfowisk w Polsce, z inspiracji swego naukowego opiekuna prof. dra Stanisława Tołpy, znajduje interesującą Go dziedzinę badań — jest nią bryologia torfowisk. Do najpoważniejszych Jego osiągnięć w tej dziedzinie należą pionierskie dla polskiego torfoznawstwa prace: „Zakładanie się i rozwój warstw mszystych torfu w kompleksie torfowym Pupkowizna na Kurpiowszczyźnie” (1960) oraz „Geneza, sukcesja i mechanizm rozwoju warstw mszystych torfu” (1965). Za tę ostatnią pracę otrzymał tytuł doktora nauk rolniczych w 1964 r.

W pracach tych wyjaśniony został udział torfów mszystych i turzycowo-mszystych w rozwoju torfowisk niskich i przejściowych. W oparciu o bogate materiały pobrane z torfowisk całego kraju ustalone zostały serie sukcesyjne zbiorowisk mszaków oraz udokumentowane powiązania mozaikowej struktury runa mszystego z układami powstających z nich warstw torfowych. Na uwagę zasługuje również fakt, że po raz pierwszy wyróżniona została rola synuzji mszaków w obrębie płatów roślinnych w tworzeniu określonych gatunków torfu.

W dorobku naukowym dra Stanisława Wąsa, poza innymi pracami, znajduje się również ponad 80 opracowań geobotanicznych odrębnych rejonów torfowych Wielkopolski, Ziemi Lubuskiej, Pojezierza Zachodnio-Pomorskiego, Dolnego Śląska (1959—1977) oraz współdziałania w dalszych kilkudziesięciu tego typu opracowaniach. Szczególnie cenne są tu Jego opracowania dokumentacyjne złóż torfowych występujących nad pokładami węgla brunatnego kopalń „Konin” i „Bełchatów”

W ostatnim okresie swej działalności naukowej dr Stanisław Wąs uczestniczył w opracowaniu syntetycznej kartoteki torfowisk polskich.

Był aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Towarzystwa Przyrodników im. Mikołaja Kopernika oraz Międzynarodowego Stowarzyszenia Torfowego.

Dr Stanisław Wąs znany był jako wspaniały dydaktyk i wychowawca. Praca z młodzieżą, której poświęcał dużo czasu, entuzjazmu i inwencji, była Jego wielką pasją życiową. Wykłady i ćwiczenia prowadził nowoczesnie, w sposób poglądowy, w oparciu o bogaty zestaw pomocy audiowizualnych. Za bezpośredni, otwarty, pełen serdeczności i uśmiechu stosunek do młodzieży, był przez nią ceniony, kochany i szanowany.

Szczególnie poważne są Jego osiągnięcia w kształceniu studentów studiów zaocznych. Był współorganizatorem pierwszych Zawodowych Studiów Zaocznych dla Pracujących Wydziału Rolniczego AR we Wrocławiu, w najtrudniejszym okresie ich organizacji, na początku lat 50.

Wielkie również są Jego zasługi w tym zakresie w dwóch później powstałych filiach Uczelni, w Toporowie w woj. zielonogórskim i Łosiowie w woj. opolskim.

Za długoletnią, ofiarną pracę naukową, dydaktyczną i wychowawczą otrzymał wiele nagród i odznaczeń. Między innymi nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki „Za szczególne osiągnięcia w dziedzinie dydaktyki, wychowania oraz organizacji procesu dydaktycznego”, Złoty Krzyż Zasługi oraz Odznakę Honorową „Za zasługi dla rozwoju województwa i rolnictwa zielonogórskiego” i inne.

Jego przedwczesne odejście jest bolesnym ciosem dla grona kolegów, przyjaciół, studentów i wielkiej rzeszy wychowanków.

Cześć Jego pamięci.

Jerzy Z a b a w s k i